

C-372/21. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2021. június 17.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Verwaltungsgerichtshof (Ausztria)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2021. június 1.

Felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél:

Freikirche der Siebenten-Tags- Adventisten in Deutschland KdöR

Az alapeljárás tárgya

Egy német szabadegyház felülvizsgálati kérelme a Privatschulgesetz (magániskolákról szóló törvény) szerinti támogatás nyújtásának megtagadását megerősítő határozattal szemben; az uniós jog alkalmazása; a nemzeti szabályozásnak az uniós joggal való összeegyeztethetősége.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogi alapja

Az EUMSZ 17. és EUMSZ 56. cikk értelmezése, valamint az EUMSZ 267. cikk

Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1. Az uniós jog és különösen az EUMSZ 56. cikk hatálya alá tartozik-e az EUMSZ 17. cikkre figyelemmel az olyan helyzet, amelyben az Európai Unió valamely tagállamában elismert és ott székhellyel rendelkező vallási közösség egy másik tagállamban egy olyan, e közösség által felekezetinek elismert magániskola támogatását kéri, amelyet e másik tagállam joga szerint bejegyzett egyesület e másik tagállamban működtet?

Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén:

2. Úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 56. cikket, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabály, amely a felekezeti magániskolák támogatásának feltételeként a kérelmező nemzeti jog alapján egyházként vagy vallási közösségként való elismerését írja elő?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ), különösen annak 17., 18., 54. és 56. cikke.

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések

Az osztrák jog

Gesetz betreffend die gesetzliche Anerkennung von Religionsgesellschaften (a vallási közösségek törvényi elismeréséről szóló, 1874. május 20-i törvény) (AnerkennungsG; a továbbiakban: elismerésről szóló törvény), RGBL. 68/1874. sz., különösen a 1., 2. és 5. §

Bundesgesetz über die Rechtspersönlichkeit von religiösen Bekenntnisgemeinschaften (a vallási közösségek jogi személyiségéről szóló szövetségi törvény) (BekGG), BGBl. I, 19/1998. sz., BGBl. I. 78/2011. sz. szerinti változatban, különösen a 11. §

Privatschulgesetz (a magániskolákról szóló törvény), PrivSchG, BGBl. 244/1962. sz., a BGBl. I 35/2019. sz. szerinti változatban, különösen a 2., 2a., 14., 15., 17., 18. és 21. §

Felekezeti magániskolák támogatása

17. § Támogatásra való jogosultság

(1) A törvényesen elismert egyházaknak és vallási közösségeknek a következő rendelkezéseknek megfelelően támogatást kell biztosítani az államilag elismert felekezeti magániskolák személyi jellegű kiadásaihoz.

(2) A felekezeti magániskolák alatt a törvény által elismert egyházak és vallási közösségek, illetve intézményeik által fenntartott iskolákat, valamint az egyesületek, alapítványok és alapok által fenntartott iskolákat kell érteni, amelyeket az egyházak (vallási közösségek) illetékes felügyeleti szerve felekezeti iskolaként ismert el.

Staatsgrundgesetz über die allgemeinen Rechte der Staatsbürger (az állampolgárok általános jogairól szóló alaptörvény) (StGG), RGBL. 142/1867. sz., különösen 15. cikk

A német jog

A német Grundgesetz (alaptörvény) Weimarer Reichsverfassung (weimari alkotmány) 137. cikke (5) bekezdésének összefüggésben értelmezett 140. cikke

A hivatkozott nemzetközi jogszabályok

Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (EJEE), különösen az első kiegészítő jegyzőkönyv 14. cikkel összefüggésben értelmezett 2. cikke

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél Németországban elismert, de Ausztriában nem elismert, köztisztület jogállásával rendelkező vallási közösség.
- 2 Kérelmezte, hogy iskolafenntartóként azon „K” egyesület által az ausztriai D-ben vezetett „E” magánfenntartású általános és középiskola részére, amelyet a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél felekezetinek ismert el, és amelyet az oktatási miniszter 2017. február 27-i határozatával a Privatschulgesetz (magániskolákról szóló törvény, PrivSchG) 15. §-ával összefüggésben értelmezett 14. §-ának (1) bekezdése alapján a 2016/17-es tanévtől kezdődően a törvényi feltételek teljesítésének időtartamára államilag elismert, biztosítsanak támogatást a személyi jellegű kiadásokhoz. A Bildungsdirektion für Vorarlberg (voralbergi oktatási igazgatóság) 2019. szeptember 3-i határozatával e kérelmet a PrivSchG 17. §-ának (1) és (2) bekezdése alapján elutasította.
- 3 A megtámadott 2020. február 26-i ítélettel a Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság, Ausztria; a továbbiakban: közigazgatási bíróság) a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által benyújtott fellebbezést mint megalapozatlant elutasította.
- 4 A közigazgatási bíróság indokolásában előadta, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél részére Németországban a német Grundgesetz (alaptörvény) Weimarer Reichsverfassung (weimari alkotmány) 137. cikke (5) bekezdésének összefüggésben értelmezett 140. cikke alapján közjogi intézmény jogait biztosították. Ausztriában a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felet az elismerésről szóló törvény 2. §-a alapján sem törvény, sem megfelelő rendelet nem ismerte el egyházként vagy vallási közösségeként. Mivel az EUMSZ 17. cikk (1) bekezdése alapján az Európai Unió tiszteletben tartja és nem sérti az egyházak és vallási szervezetek vagy közösségek nemzeti jog szerinti jogállását a tagállamokban, az Európai Unió joga nem követeli meg, hogy Ausztriának el kell ismernie valamely egyházat vagy vallási közösséget, ha azt az Unió más tagállamában elismerték. Mivel a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél Ausztriában nem törvényesen elismert egyház vagy vallási közösség, nincs jelentősége annak, hogy 2019. május 29-i levelével „felekezetinek” ismerte el az iskolát, mivel ilyen elismerést kizárólag Ausztriában törvényesen elismert egyházak vagy vallási közösségek adhatnak. Az Ausztriában D-ben található „E”

magániskola ennél fogva tehát nem felekezeti magániskola. Az iskolát ezért a PrivSchG 18. §-a értelmében nem illeti meg különös jogállás. Mivel a PrivSchG 17. és az azt követő §-aira vonatkozó feltételek nem teljesülnek, a fellebbezést el kell utasítani.

- 5 Ezen ítélettel szemben a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz, amelyben többek között vitatja, hogy a támogatási jogosultságnak az Ausztriában törvényesen elismert egyházakra és vallási közösségekre való korlátozása összeegyeztethető lenne az uniós joggal.
- 6 Annak megítélése, hogy a támogatások nyújtásának megtagadása jogszerű-e, attól függ, hogy a PrivSchG támogatással kapcsolatos rendelkezései összeegyeztethetők-e az uniós joggal abban az esetben, ha az uniós jogot a jelen ügy körülményei között alkalmazni kell.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 7 Az StGG 15. §-a értelmében a törvény által elismert egyházak és vallási közösségek alatt az elismerésről szóló törvény alapján (különös) törvénnyel, illetve közigazgatási aktussal egyházként és vallási közösségként elismert testületeket kell érteni. Amennyiben az elismerésről szóló törvényben foglalt feltételek teljesülnek, fennáll a vallási közösségként való elismeréshez való jog. Az egyházként és vallási közösségként való elismeréssel a vallási közösség közjogi intézménynek minősül. Így az egyházak és a vallási közösségek nemcsak különös jogokkal rendelkeznek, hanem sajátos feladatokat is el kell látniuk, ami révén az állami közélet alakításában is részt vesznek.
- 8 A kérdést előterjesztő bíróság a PrivSchG keretében használt terminológia alapján abból indul ki, hogy a PrivSchG 17. §-a kizárólag az Ausztriában elismert egyházakra és vallási közösségekre vonatkozik.

Az Európai Gazdasági Térséghez történő csatlakozással a PrivSchG annyiban módosult, hogy e törvénybe beillesztették a 2a. §-t, amelynek értelmében az osztrák állampolgárok és a belföldi jogi személyek egy olyan ország állampolgáraival és jogi személyeivel részesülnek egyenlő bánásmódban, amely állampolgárai és jogi személyei részére államszerződés alapján az európai integráció keretében Ausztriának a belföldiekkel és belföldi jogi személyekkel azonos jogokat kell biztosítani. A Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Ausztria) álláspontja szerint ebből közvetlenül nem vezethető le az, hogy a PrivSchG 17. §-a alkalmazásában a más tagállamokban elismert egyházaknak és vallási közösségeknek is támogatást kell nyújtani az államilag elismert felekezeti magániskolák tekintetében. Mivel a PrivSchG 17. §-a nem állampolgárságon, hanem törvény általi elismerésen alapul, részletesen meg kell vizsgálni, hogy az uniós jog előírja-e a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által követelt egyenlő bánásmódot.

- 9 A jelen ügyben nem vitatott, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő vallási közösség az StGG 15. §-a, illetve az elismerésről szóló törvény értelmében nem minősül Ausztriában törvényesen elismert vallási közösségnek. Ezzel szemben Németországban elismert vallási közösségként köztestületnek minősül.
- 10 Az osztrák jog szerint a magániskolák olyan iskolák, amelyeket nem a törvényben meghatározott iskolafenntartók hoztak létre és tartanak fenn. A törvényben elismert egyházaknak és vallási közösségeknek támogatást kell biztosítani az államilag elismert felekezeti magániskolák személyi jellegű kiadásaihoz. A felekezeti magániskolák azok a törvényesen elismert egyházak és vallási közösségek, illetve intézményeik által fenntartott iskolák, valamint azok az egyesületek, alapítványok és alapok által fenntartott iskolák, amelyeket az egyházak (vallási közösségek) illetékes felügyeleti szerve felekezeti iskolaként ismert el. A törvényben elismert egyházak és vallási közösségek közigazgatási úton nyújtható támogatásra jogosultak.
- 11 A szövetségi állam bizonyos feltételek teljesülése esetén a mindenkori szövetségi költségvetési törvény alapján rendelkezésre bocsátott pénzeszközök függvényében minden egyéb államilag elismert magániskola részére nyújthat támogatást a személyi kiadásokhoz. Ezen iskoláknak tehát nem saját jogon jogosultak támogatásra. Sokkal inkább a mindenkori szövetségi költségvetési törvénytől függ, hogy egyáltalán rendelkezésre állnak-e a kiosztandó támogatáshoz pénzügyi eszközök.
- 12 A felekezeti és nem felekezeti magániskolák közötti eltérő bánásmód ezért nem tekinthető az egyenlőség elve megsértésének az állami iskolák intézményközi jellege miatt, mivel – a nem felekezeti magániskolákhoz hasonlóan – az állami magániskolák felekezetköziek, és a felekezeti magániskolák így az állami oktatási rendszert egészítik ki, ami a szülők részére (az EJEE kiegészítő jegyzőkönyve 2. cikkének (1) bekezdése értelmében) megkönnyíti, hogy szabadon válasszanak gyermeküknek a vallási meggyőződésüknek megfelelő oktatást. Szintén erre a következtetésre jutott a Verfassungsgerichtshof (alkotmánybíróság, Ausztria), amely megalapozottnak ítélte meg a felekezeti és nem felekezeti magániskolák közötti különbségtételt, mivel Ausztriában a felekezeti magániskolák hagyományosan különleges jogállással rendelkeznek. Amennyiben a jogalkotó a PrivSchG 21. §-ában az állami támogatások nyújtását az állami iskolarendszernek nagy mértékben megfelelő magániskolákra korlátozza, az a részére biztosított jogpolitikai mozgásterébe tartozik.
- 13 Az Emberi Jogok Európai Bizottsága is elismerte a felekezeti magániskolák jelentőségét az állami (nem felekezeti) oktatási rendszer kiegészítéseként, mivel a különleges támogatás – különösen az EJEE kiegészítő jegyzőkönyve EJEE 14. cikkével összefüggésben értelmezett 2. cikkének első bekezdése fényében – indokolt (lásd: Emberi Jogok Európai Bizottsága, 1995. szeptember 6., *Verein gemeinsam Lernen*, 23419/94).

- 14 A támogatás szempontjából tehát az a kérdés a meghatározó, hogy a törvényesen elismert egyház vagy vallási közösség PrivSchG 17. §-a értelmében vett felekezeti magániskolájáról vagy más magániskoláról van-e szó. Ezért azon kérdés értékelése szempontjából, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő vallási közösség a szóban forgó magániskola mint a PrivSchG 17. §-a értelmében vett felekezeti magániskola tekintetében jogosult-e támogatásra, alapvető fontosságú annak meghatározása, hogy e rendelkezések, illetve az Ausztriában törvényben elismert egyházakra és vallási közösségekre történő korlátozás összeegyeztethető-e az uniós joggal.

1. Az uniós jog alkalmazhatóságáról (első kérdés)

- 15 Jelen ügyben a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél, egy Németországban elismert vallási közösség olyan, Ausztriában egyesületi nyilvántartásba bejegyzett egyesület által működtetett iskola támogatása iránti kérelméről van szó, amelyet a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél felekezetinek ismert el. E magániskolában a felülvizsgálati kérelemben előadottak szerint a tanulókat a költségeket fedező tandíj megfizetése fejében veszik fel. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél anyagi támogatással, tananyagokkal, tanárok továbbképzésével stb. támogatja az iskolafenntartó egyesületet.
- 16 Az osztrák jog alapján a törvényben elismert egyház vagy vallási közösség az általa vagy más fenntartók által fenntartott, azonban általa felekezetinek elismert iskolák tekintetében támogatásra jogosult. Ezért, felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél – amelynek székhelye Németországban van - egy egyesület által Ausztriában működtetett, és a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által felekezetinek elismert magániskola támogatása iránt nyújtott be kérelmet.
- 17 Ilyen helyzetben felmerül az uniós jog alkalmazhatóságának kérdése. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél e tekintetben a szolgáltatásnyújtás EUMSZ 56. cikk szerinti szabadságára hivatkozik.
- 18 A Bíróság következetesen hangsúlyozta, hogy szolgáltatásnak minősülnek az olyan oktatási intézmények által nyújtott kurzusok, amelyeket alapvetően olyan magánforrásokból finanszíroznak, amelyek nem magától a szolgáltatótól származnak, az ilyen intézmények által követett cél ugyanis abban áll, hogy díjazás ellenében kínáljanak szolgáltatást. Nem szükséges, hogy e magánfinanszírozás elsősorban a tanulóktól vagy a szüleiktől származzon, mivel valamely tevékenység gazdasági jellege nem attól függ, hogy a szolgáltatásért azok fizessenek, akik abból részesülnek (a Bíróság 2018. november 6-i Scuola Elementare Maria Montessori Sri és társai ítélete, C-622/16 P–C-624/16 P, EU:C:2018:873, 105. pont; 2017. június 27-i Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania ítélete, C-74/16, EU:C:2017:496, 48. és azt követő pontok; 2007. szeptember 11-i Bizottság kontra Németország ítélete, C-318/05, EU:C:2007:4955, 69. és azt követő pontok; 2007. szeptember 11-i Schwarz und Gootjes-Schwarz ítélete, C-76/05, EU:C:2007:492, 40. és azt követő pontok). Ezzel együtt nem ez a helyzet a bizonyos olyan intézmények által nyújtott

kurzusokat illetően, amelyek a közoktatási rendszer részét képezik, és amelyeket egészben vagy elsősorban állami forrásokból finanszíroznak. Az állam ugyanis az általában az állami költségvetésből, és nem a tanulók vagy a szülők hozzájárulásaiból finanszírozott ilyen közoktatási rendszert kialakítva és fenntartva nem díjazás ellenében végzett tevékenységet kíván folytatni, hanem a szociális, kulturális és oktatási területen a lakossággal szemben fennálló feladatait teljesíti (lásd ismét: a Bíróság 2017. június 27-i Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania ítélete, C-74/16, EU:C:2017:496, 50. pont; 2007. szeptember 11-i Schwarz und Gootjes-Schwarz ítélete, C-76/05, EU:C:2007:492, 39. pont)

- 19 A jelen ügyben – még ha a közigazgatási bíróság e tekintetben nem is tett megállapítást – a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által szolgáltatott információk alapján abból kell kiindulni, hogy az érintett iskolát lényegében magánforrásból finanszírozzák; ebben az esetben a szolgáltatásnyújtás fennállását el kellene fogadni.
- 20 E szolgáltatást Ausztriában egy osztrák egyesület nyújtja, és e tekintetben semmilyen határokon átnyúló vonatkozással nem rendelkezik. Az egyetlen megállapítható határokon átnyúló kapcsolódási pont csak a tekintetben áll fenn, hogy a németországi illetőségű és ott elismert, felülvizsgálati kérelmet előterjesztő vallási közösség, amely maga nem nyújt szolgáltatást, az általa felekezetinek elismert magániskola érdekében az osztrák jog alapján (jogszerűen) támogatási kérelmet nyújtott be. A Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság) számára kérdésesnek tűnik, hogy a jelen ügyben a határokon átnyúló szolgáltatásnyújtás szempontjából egyáltalán uniós jog hatálya alá tartozó helyzetről van-e szó. Amennyire megállapítható, a Bíróság ilyen esettel kapcsolatban még nem foglalt állást.
- 21 Ebben az összefüggésben az a kérdés is felmerül, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő vallási közösség hivatkozhat-e a szolgáltatásnyújtás szabadságára annak érdekében, hogy Ausztriában elismert azon egyházak és vallási közösségek felekezeti magániskoláival egyenjogúnak minősüljön, amelyek az ismertett ítélezési gyakorlat értelmében pont nem nyújtanak szolgáltatási tevékenységet, mivel azokat – legalábbis túlnyomórészt – állami forrásokból finanszírozzák. Más szavakkal: hivatkozhat-e a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő vallási közösség a szolgáltatásnyújtás szabadságára annak érdekében, hogy a szolgáltatást nem nyújtó személyekkel egyenlő bánásmódban részesüljön?
- 22 Ezenkívül meg kell vizsgálni, hogy az EUMSZ 17. cikkel ellentétes-e az uniós jognak a jelen helyzetre történő alkalmazása. A szóban forgó oktatási intézmény esetében ugyanis egy vallási közösség által „felekezetinek” elismert magániskoláról van szó.

Az EUMSZ 17. cikk (1) bekezdése azt írja elő, hogy az Unió tiszteletben tartja és nem sérti az egyházak és vallási szervezetek vagy közösségek nemzeti jog szerinti jogállását a tagállamokban.

- 23 Nem tűnik elfogadhatatlannak, hogy a törvényesen elismert egyházak és vallási közösségek felekezeti magániskoláinak támogatását olyan szabálynak kell tekinteni, amely a tagállam és az egyházak, vallási egyesületek, illetve közösségek közötti kapcsolatokra vonatkozik, amelyekhez az Unió semlegesen viszonyul (lásd ebben az értelemben: Bobek főtanácsnoknak a Cresco Investigation GmbH ügyre vonatkozó 2018. július 25-i indítványában [C-193/17, EU:C:2018:64, 24. pont] foglalt fejtegetései).
- 24 Az egyházakon és hasonló szervezeteken belül a szakmai tevékenységek egyenlő elbírálására vonatkozó eljárások keretében a Bíróság már jelezte, hogy kétségtelen, hogy az EUMSZ 17. cikk az Unió semlegességét fejezi ki a tekintetben, hogy a tagállamok milyen módon szervezik az egyházakkal, a vallási szervezetekkel vagy közösségekkel fennálló kapcsolataikat, azonban e cikknek nem célja, hogy az alkalmazandó uniós irányelvben foglalt feltételek tiszteletben tartását kivonja a hatékony bírósági felülvizsgálat alól (lásd: a Bíróság 2018. szeptember 11-i IR ítélete, C-68/17, EU:C:2018:696, 48. pont; 2018. április 17-i Egenberger ítélete, C-414/16, EU:C:2018:257, 58. pont) A Bíróság a nagypénteki szabadságra vonatkozó szabályozással összefüggésben is kimondta, hogy az EUMSZ 17. cikk nem vezet ahhoz a következményhez, hogy az olyan eltérő bánásmód, amelyet egy vallási ünnep megünneplésének lehetővé tétele céljából bizonyos munkavállalók számára munkaszüneti napot biztosító nemzeti szabályozás foglal magában, kizárt lenne az alkalmazandó irányelv hatálya alól (lásd: a Bíróság 2019. január 22-i Cresco Investigation GmbH ítélete, C-193/17, EU:C:2019:43, 30. és az azt követő pontok).
- 25 Mindazonáltal ezen ítélkezési gyakorlat és a fent hivatkozott Cresco Investigation GmbH ügyre vonatkozó főtanácsnoki indítványban foglalt fejtegetések (25. és azt követő pont) alapján a kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint arra lehet következtetni, hogy még az EUMSZ 17. cikknek a jelen tényállásra való alkalmazhatósága sem eredményezte azt, hogy nem vizsgálható a felekezeti magániskolák támogatására vonatkozó nemzeti szabályozásoknak az uniós joggal, különösen az egyenlőség elvével való összeegyeztethetősége.
- 26 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés keretében tehát azt kellene tisztázni, hogy az EUMSZ 17. cikk ténylegesen alkalmazandó-e az olyan tényállásra, mint a jelen ügybeli, igenlő válasz esetén pedig azt, hogy ennek milyen következményei vannak az uniós jog alkalmazása tekintetében.

2. A szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának kérdéséről (második kérdés)

- 27 Az EK 56. cikkbe ütközik minden olyan nemzeti szabályozás alkalmazása, amely a tagállamok közötti szolgáltatásnyújtást a kizárólag egy tagállamon belüli szolgáltatásnyújtásnál nehezebbé teszi. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint ugyanis az EUMSZ 56. cikk megköveteli ezen alapvető szabadságot érintő minden olyan korlátozás megszüntetését, amely azon alapul, hogy a szolgáltatás nyújtója a szolgáltatásnyújtás helyétől eltérő tagállamban telepedett le A szolgáltatásnyújtás szabadságának korlátozását valósítják meg azon nemzeti

intézkedések, amelyek e szabadság gyakorlását tiltják, zavarják vagy kevésbé vonzóvá teszik (lásd: Bíróság 2018. november 22-i Vorarlberger Landes- und Hypothekenbank AG ítélete, C-625/17, EU:C:2018:939, 28. és az azt követő pont).

- 28 Ebben az összefüggésben az a kérdés merül fel, hogy már önmagában az a tény, hogy az Ausztriában elismert vallási közösségektől eltérően a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő vallási közösség nem jogosult támogatásra, a szolgáltatásnyújtás szabadságának korlátozásához vezet-e, mivel emiatt a szolgáltatásnyújtás szabadságának gyakorlása kevésbé lehet vonzó. Valamely magániskolának a vallási közösség által történő alapítása, illetve a nem általa, hanem valamely egyesület által működtetett magániskola „felekezeti” való elismerése főszabály szerint nem ütközik jogi akadályokba. Az alapvető különbség ugyanakkor abban áll, hogy nem áll fenn jogosultság a tanterv teljesítéséhez szükséges tanári állások finanszírozására irányuló támogatásra.
- 29 A közösségi szinten nem harmonizált területen elfogadott olyan nemzeti szabályozás, amely különbségtétel nélkül vonatkozik minden, az érintett tagállamban tevékenységet folytató személyre vagy vállalkozásra, a szolgáltatás szabad nyújtását korlátozó hatása ellenére indokolt lehet, amennyiben közérdeken alapuló nyomós okok indokolják, és ezen érdeket nem védik olyan rendelkezések, amelyek a szolgáltatóra a letelepedése szerinti tagállamban vonatkoznak, amennyiben alkalmasak az elérni kívánt cél megvalósítására, és nem lépnek túl az annak megvalósításához szükséges mértéken (Bíróság 2015. június 11-i Belington Hungary és társai ítélete, C-98/14, EU:C:2015:386, 58. és az azt követő pontok).
- 30 Amennyiben a Bíróság a PrivSchG 17. §-a (1) bekezdésében foglalt osztrák rendelkezést hátrányosan megkülönböztetőnek tekintené, e rendelkezés indokoltságának és arányosságának vizsgálata során a vonatkozó magyarázatokra kell hivatkozni. E magyarázatok szerint:

„A IV. szakasz rendelkezéseivel megvalósul a felekezeti magániskolák régóta szorgalmazott támogatása. Amint az a jelen Magyarázó megjegyzések bevezető részében kifejtésre került, a IV. szakasz rendelkezései tartalmilag megegyeznek a Szentszék és az osztrák szövetségi kormány között jelenleg tárgyalás alatt álló, katolikus iskolákra vonatkozó konkordátum rendelkezéseivel.

A IV. szakasz »A felekezeti magániskolák támogatása« című A. alszakaszból, valamint »Egyéb magániskolák támogatása« című B. alszakaszból áll. Míg a törvény által elismert egyházakat és vallási közösségeket a 18. §-ban részletezett mértékben illeti meg a támogatásra való jogosultság, a nem felekezeti magániskolák esetében nem áll fenn ilyen jogosultság (lásd a 21. §-t). A felekezeti és nem felekezeti magániskolák közötti ezen eltérő bánásmód nem tekinthető az egyenlő bánásmód elve megsértésének, mivel az állami iskolák felekezetköziek, és ennél fogva a felekezeti magániskolák kiegészítik az állami oktatási rendszert, ami a szülőknek megkönnyíti, hogy gyermeküknek szabadon válasszanak a vallási meggyőződésüknek megfelelő oktatást. Hozzá kell tenni, hogy a katolikus

magániskolákat illetően a konkordátum rendelkezései alapján Ausztriát nemzetközi jogi kötelezettség is köti, amely alapján ilyen jogot lehetővé kell tenni. A törvényben elismert egyházak és vallási közösségek közötti egyenlő bánásmódra tekintettel a törvényesen elismert egyéb egyházak és vallási közösségek számára is ugyanolyan jogot kell biztosítani.”

- 31 A BekGG-nek a BGBl. I 78/2011. sz. módosításához fűzött magyarázatok az elismerésről szóló törvény szerinti elismerésekre vonatkozó 11. § tekintetében a következőket mondják ki:

„[...] A közvetett állami támogatásokat az egyházak és vallási közösségek részére azért kell nyújtani, mert működésükkel a saját tagságukon túlmenően járulnak hozzá az emberek jólétéhez. E hozzájárulás egyrészt nem anyagi jellegű, számos területen – különösen a jótékonykodás, az egészségügy és az oktatás területén – azonban nagyon is konkrét. A szellemi hatások azonban csak akkor léphetnek fel, ha a csoport bizonyos méretet ér el, és annak tevékenysége nem korlátozódik a közvetlen tagsági körére, illetve nem csak ez utóbbi javára szolgál. Megállapítható, hogy a saját közösségen túlmutató pozitív hatásról a szellemi területen a tagok törvény által előírt minimális létszáma esetében beszélhetünk.

A BekGG 11. §-a az elismerésről szóló 1874. évi törvény (AnerkG) értelmében törvényben elismert egyházként vagy vallási közösséggként történő elismerés feltételeit szabályozza. A törvényben elismert egyház vagy vallási közösség jogállásának megszerzésével jogok és kötelezettségek is együtt járnak, amelynek során a legátfogóbb kötelezettség a vallási oktatás biztosítása. Már az AnerkG 5. §-a is rendelkezik arról, hogy a szabályozott vallási oktatás biztosításához elegendő pénzeszközt kell rendelkezésre bocsátani, és így az erre vonatkozó kötelezettségből indul ki. E kötelezettség ma különösen az osztrák iskolarendszer B-VG (szövetségi alkotmánytörvény) 14. cikkének (5a) bekezdésében foglalt azon feladatából ered, hogy képessé kell tenni a gyermekeket és a fiatalokat arra, hogy vallásos értékek figyelembevételével felelősséget vállaljanak önmagukért, másokért, a környezetért és az elkövetkezendő generációkért. A vallási oktatás nyújtása az egyházak és vallási közösségek belső ügye, és ezért azt az 1867. évi StGG 17. cikkének megfelelően csak egyházak és vallási közösségek végezhetik. Ahhoz, hogy az ilyen képzési szolgáltatást a szintén a B-VG 14. cikkének (5a) bekezdésében előírt lehető legmagasabb szinten lehessen nyújtani, elegendő számú szakképzett tanár szükséges. Az általános tapasztalat szerint az ehhez szükséges tanári szak- és továbbképzés biztosításához évfolyamonként legalább 10–20 hallgatóra van szükség, máskülönben képzési és továbbképzési kurzusokat középtávon nem lehetne nyújtani. Ha abból indulunk ki, hogy tanévenként csupán 10-en végeznek, és – figyelembe véve az egyéb szakmai tevékenységeket és a várakozási időket, valamint a hivatásban folyamatos eltöltött 30 évet – 300 tanárral kell számolni. E tanárok teljes munkaidőben történő foglalkoztatásához a hatályos jog szerint heti 6000 tanórara van szükség. Ha elfogadnánk, hogy mindenki csak fél tanári állást keres, akkor heti 3000 tanítási óra lenne a követelmény. Ha csak hittan csoportonként 3 tanulóval és heti egy órával számolunk, mind a 12 évfolyamon 9000 diák, ezáltal évfolyamonként 750 diák

szükséges. A várható átlagos élettartam és az össznépeséghez képest alacsonyabb átlagéletkor irányába eltolt korfa figyelembe vételével mintegy 30 000–40 000 tag szükséges a hosszú távon biztosított hittanoktatáshoz. A 2 ezrelékes érték tehát lényegesen alacsonyabb az egyébként szükségesnél, és csak azért védhető, mert abból lehet kiindulni, hogy a kisebb felekezetek tagsága földrajzilag koncentrált, és így kisebb a szórás, és a képzési intézményeket nem teljes egészében egyedül a felekezetnek kell fenntartania, hanem felekezetközi együttműködés vagy közjogi szervezetekkel való együttműködés útján szinergiák érhetőek el.

Hasonló helyzet áll fenn a magániskolai rendszerben. A Számvevőszék [...] szerint a középiskolai osztály fenntartásához 2,5 tanár szükséges. A tanári állományra vonatkozó, a középiskolák kompenzálása alapján irányadó kulcsok alapján (10 tanulónként egy tanár) tehát középiskolai osztályonként 25 tanuló szükséges. Két párhuzamos osztály esetében tehát évfolyamonként 50 tanuló szükséges. Mivel legtöbb esetben az összes, azonos felekezethez tartozó gyermek nem jelenik meg ugyanazon a helyen, a felekezet teljes ausztriai létszáma tekintetében [annak ötszörösét] kell figyelembe venni, ezáltal korcsoportonként 250 főből kell kiindulni. A mintegy 80 éves várható élettartam mellett tehát körülbelül 20 000 személy jön ki valamennyi korosztály tekintetében. Az ötszörös szám ennek során a tanulók számának rendes eloszlásából következik. Bécsben található például az összes ausztriai tanuló körülbelül 20%-a, azaz az ausztriai tanulók mintegy 1/5-e Bécsben jár iskolába, feltételezhető, hogy a vallási közösségbe tartozó gyermekek a lakossághoz közel hasonlóan oszlanak meg a tartományok között, az ötszörös követelmény ahhoz szükséges, hogy középtávon legalább azokon a helyeken elérhető legyen a biztos diákállomány, ahol a felekezet tagjai koncentráltan találhatók.

[...]

- 32 A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint közérdeken alapuló nyomós oknak minősül a magyarázatokban kifejezésre jutó azon cél, hogy az állami oktatást felekezeti magániskolák egészítsék ki, ami megkönnyítené a szülők számára, hogy szabadon válasszanak gyermeküknek a vallási meggyőződésüknek megfelelő oktatást. Az, hogy kizárólag az Ausztriában törvényben elismert egyházak és vallási közösségek felekezeti magániskolái jogosultak támogatásra, e cél elérését szolgálja, mivel az elismerési feltételek (a BekGG 11. §-a) alapján az ilyen felekezeti magániskolák létszáma nagyobb, és így azok az ezen iskolákat adott esetben választó lakosság megfelelően nagy részét szólítják meg, ami így lehetővé teszi a kiegészített oktatási kínálat hatásának elérését.
- 33 Az arányosság ellenőrzése keretében azt is figyelembe kell venni, hogy arányos-e a Németországban elismert vallási közösséget arra kötelezni, hogy Ausztriában vallási közösségként való elismerés iránti kérelmet nyújtson be. A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint erre igenlő választ kell adni, mivel a vallási közösség biztos fennmaradását az elismerési eljárás keretében kell értékelni.

- 34 Felmerül tehát a kérdés, hogy a szolgáltatásnyújtás szabadságának korlátozása esetén e korlátozás konkrét okokkal igazolható-e és arányos-e.

MUNKADOKUMENTUM